

Insolvabilitate, Medierea și Arbitrajul în afaceri

Program de curs

CUPRINS

- ▮ Procedura de insolvabilitate
- ▮ Aspecte teoretice și practice
- ▮ Procedura de mediere
- ▮ Medierea – modalitatea de soluționare a litigiilor comerciale
- ▮ Efectele încheierii tranza cțiilor de mediere
- ▮ Arbitrajul – modalitatea alternativă de soluționare a litigiilor
- ▮ Aspecte generale privind arbitrajul
- ▮ Convenția arbitrală și avantajele arbitrajului

Ce e? Cu ce ne afectează?

Insolvabilitatea (falimentul) constituie un fenomen economico-juridic complex.

Art. 2 - situație financiară a debitorului caracterizată prin incapacitatea de a-și onora obligațiile de plată...

Art. 1. Scopul- constă în instituirea cadrului juridic... pentru **satisfacerea creanțelor creditorilor...**

la baza evaluării patrimoniului debitorului trebuie pusă continuarea activității lui dacă acest fapt este posibil

Orice activitate de antreprenariat inițiată are un **impact** asupra dezvoltării economice a țării.

Economia modernă a pieței este un sistem complex de conexiuni între diferiți subiecți care **influențează** unul asupra celuilalt.

Curmarea activității debitorilor insolvabili incurabili constituie o măsură **pozitivă**, dar are și urmări negative.

Material-juridice

PRINCIPII

Procedurale

- În afara instanței de judecată

- În instanță

TIPURI

- Se referă la stingerea creanței

- Se referă la relațiile de conflict între participanți

Cele 3 principii pe care se bazează procesul

Colectivismul

Concursualitatea

Tansparența

**Sistema insolvenței include în sine
mecanisme de**

Prevenire

Relansare

Lichidare

Participanți

Administratorul

**Adunarea creditorilor
Comitetul creditorilor**

Debitorul

**Instanța de
insolvabilitate**

Procesul

**Administratorul
provizoriu
Administratorul
insolvabilității
Lichidatorul**

**Reprezentantul
debitorului**

Creditorii

**Alte
organe**

În cadrul oricărei proceduri distingem

☐ debitor

- debitor insolva bil
- reprezentantul lui
- organe de conducere
- perscu funtie de raspundere

☐ creditor

- tipuri

☐ grup creditor

- adunare
- comitet
- reprezentant

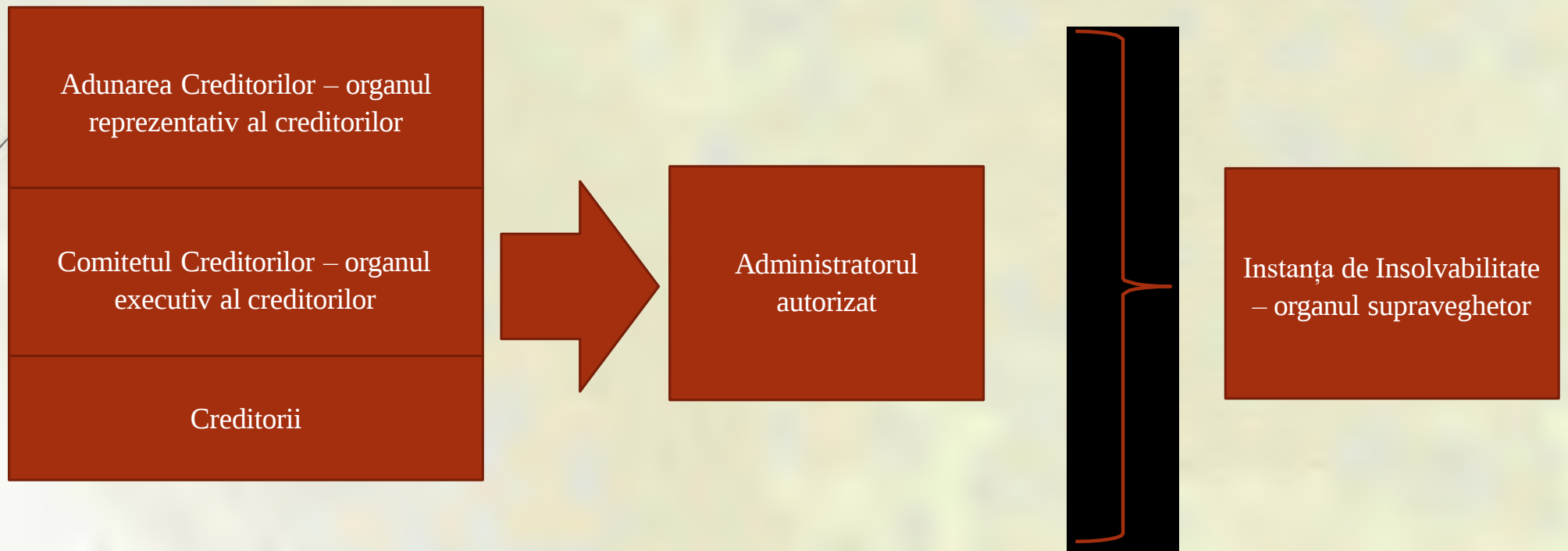
☐ administrator autorizat

- provizoriu
- al procedurii de insolva bilitate
- lichidator
- procedura de executare a planului

☐ instanta de inslvabilitate

Ierarhia organelor decise în cadrul procesului de insolvabilitate.

Rezultatele depind de:

- Creditorii debitorului insolubil, care au posibilități de **supraveghere** a oricărui proces. (Adunarea creditorilor). Hotărârile luate de adunarea creditorilor sunt obligatorii pentru toți participanții inclusiv instanțele de judecată. Fie că au participat sau nu la adunarea creditorilor, fie că au votat pro sau contra.
- CORECTITUDINEA DEBITORULUI ÎN RAPORT CU CREDITORII
- De iscusința și de aptitudinile administratorului.
- **Instanța de judecată are doar un rol de supraveghere.***

Germania

- Nu are un cult pentru salvagardarea debitorului falit
- Accentul e pe creditori și restituirea creanțelor

Franța

- Încurajează reorganizarea în stadii incipiente ale dificultăților financiare.
- Încearcă remedierea problemei fără recurgerea la proceduri judiciare.

Republica Moldova
cuprinde particularități
comune cu ambele
legislații

- Debitorul e protejat (facilitat prin cererea introductivă desinestătător)
- Sunt asigurate drepturi largi creditorilor (participă activ)

Definiție

Debitor în cadrul procesului de insolvabilitate este acel participant la proces, persoană fizică sau persoană juridică, indiferent de forma juridică de organizare și tipul de proprietate, aflat în stare de incapacitate de plată sau de supraîndatorare, care a depus sau față de care s-a depus cerere introductivă în condițiile legii.

Pentru a întruni calitatea de debitor în cadrul procesului de insolva bilitate urmează să fi e întrunite cumulativ următoarele condiții:

- ▮ Persoana juridică sau persoana fizică care practică activitate de întreprinzător trebuie să fie înregistrată în Republica Moldova în modul stabilit de lege
- ▮ Persoana juridică sau persoana fizică care practică activitate de întreprinzător trebuie să se afle în stare de insolva bilitate (inca pacitate de plată sau de supraîndatorare)
- ▮ Debitor poate fi doar persoana juridică sau persoana fizică care practică activitate de întreprinzător, care a depus sau față de care s-a depus cerere introductivă în condițiile legii

Calitatea de debitor în cadrul unui proces de insolabilitate

Persoane fizice – întreprinzători:

- *întreprinderea individuală;*
- *gospodăria țărănească;*
- *titularii de patentă de întreprinzător.*

Persoane juridice:

- *Societățile comerciale* (societatea pe acțiuni, societatea cu răspundere limitată, societatea în nume colectiv, societatea în comandită);
- *Cooperativele de întreprinzător;*
- *Cooperativele de producție;*
- *Cooperativele de consum* (inclusiv CCL, CCG);
- *Întreprinderile de stat;*
- *Întreprinderile municipale;*
- *Organizațiile necomerciale* (asociații, fundații, instituții);

Debitorul

Debitorul e sub jurisdicția legii insolvenței fiind în:

1. Procedura de observație – art. 23 LIRM
2. De insolvență – art. 34 LIRM
3. De faliment – Capitolul 4 LIRM
4. De restructurare – Capitolul 6 LIRM
5. De executare a planului – art. 208-214, 224-225 LIRM
6. De supraveghere în restructurare accelerată – art. 218-224 LIRM
7. Procedură simplificată de faliment – art. 134-138 LIRM

Procedura determina :

- statutul procesual-juridic al participanților
- rolul acestora

Dreptul debitorului de a depune cerere introductivă

Conform art.13 alin.(1) LI, debitorul este în drept să depună cererea introductivă în situația în care există pericolul intrării lui în incapacitate de plată când, în mod previzibil, nu-și va putea executa la scadență obligațiile pecuniare. Însă scopul pe care îl urmărește debitorul în acest caz rezidă în salvagardarea întreprinderii aflate în dificultate financiară pentru a-și continua activitatea, a păstra locurile de muncă și a acoperi creanța prin aplicarea unui plan.

Obligația debitorului de a depune cerere introductivă

Art.14 LI îl obligă pe debitor să depună cererea introductivă dacă există unul din temeiurile prevăzute la art.10, adică dacă este în stare de insolvabilitate (incapacitate de plată ori supraîndatorare). Debitorul este obligat să depună cererea introductivă și în cazul în care:

- executarea integrală a creanțelor scadente ale unui sau ale mai multor creditori poate cauza imposibilitatea satisfacerii integrale la scadență a creanțelor celorlalți creditori;
- în cadrul lichidării, care se efectuează conform altor legi, devine evident că debitorul nu poate satisface integral creanțele creditorilor.

NEGOCIERILE DEBITORULUI CU CREDITORII ȘI RESTRUCTURAREA ACCELERATĂ

- Conform modificărilor legii insolvenței Legea introduce **posibilitatea negocierilor extrajudiciare dintre debitor și creditor pentru aprobarea unui plan** în vederea aplicării procedurii de restructurare accelerate.
- Pentru a beneficia de această procedură, debitorul, aflat în dificultate financiară, va depune în instanța de insolvență o notificare privind inițierea extrajudiciară a negocierilor cu creditorii. Odată cu depunerea notificării, debitorul poate solicita instanței de insolvență **suspendarea executărilor silite** asupra bunurilor debitorului pe durata negocierilor, perioadă care nu va depăși 2 luni.
- În cazul în care **în urma negocierilor se aprobă un plan de restructurare**, debitorul va depune în instanța de insolvență o cerere introductivă de intentare a procedurii accelerate de restructurare, anexând, *inter alia*, planul de restructurare și dovada faptului acceptării acestuia de către creditorii afectați prin plan. Odată cu intentarea procedurii accelerate de restructurare, instanța de insolvență va desemna administratorul provizoriu, care este obligat să elaboreze un raport independent despre posibilitatea reală de restructurare și menținere a activității debitorului.
- Legea stabilește termeni restrânși de citare a creditorilor, organizarea ședinței de validare, precum și de confirmare a planului de restructurare accelerată de către instanță.
- În cazul în care **în urma negocierilor nu este aprobat un plan**, debitorul este obligat, iar creditorii sunt în drept, să depună cerere introductivă de intentare a procedurii de insolvență.

Creditorii

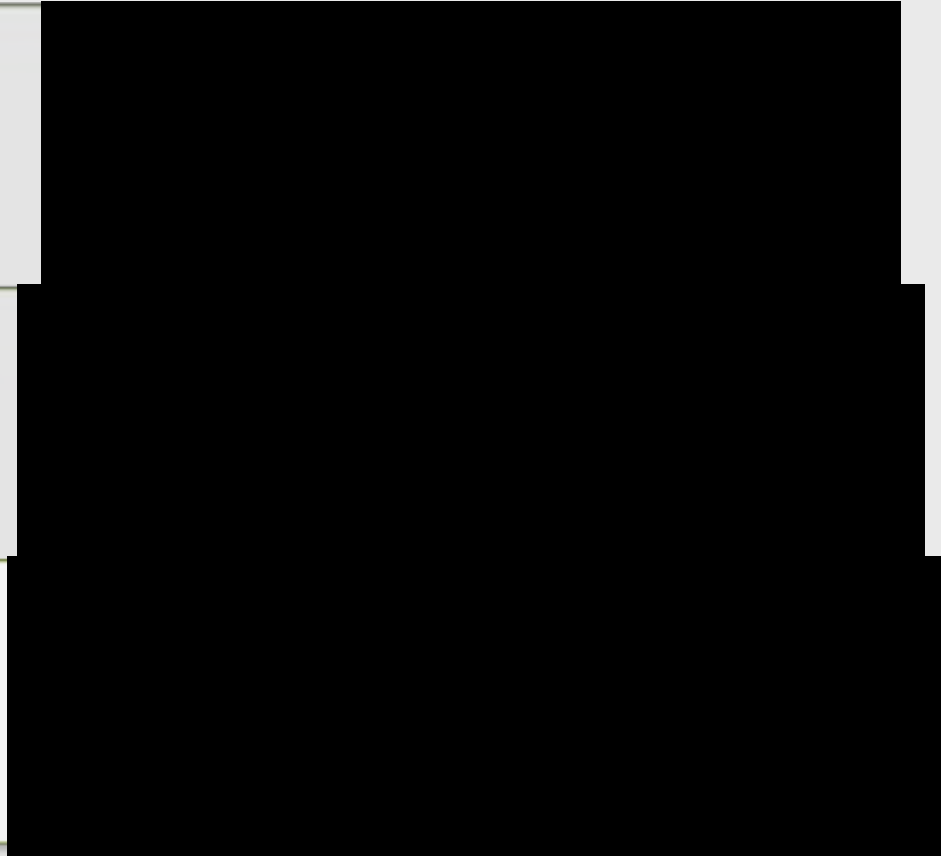
creditor - persoană fizică sau persoană juridică deținător al unui drept de creanță asupra patrimoniului debitorului, care poate face dovada creanței sale față de acest patrimoniu în condițiile prezentei legi

chirografari

Garantați

Ai masei

Art. 50 creditorii garantați

Creditorii cu drept de gaj conventional sau legal asupra unui bun din masa debitoare sunt îndreptățiți la satisfacerea prioritară a creanțelor garantate din contul bunului gajat.

Creantele creditorilor garantați sînt considerate drept creante garantate doar în limita valorii garantiilor, stabilite prin evaluare potrivit art. 108 alin.(5). Creantele care excedează această valoare sînt creante chirografare.

Prevederea alin. (1) se aplică și:

- a) creditorului care are un drept de retenție a bunului;
- b) vînzătorului care este garantat cu rezerva dreptului de proprietate (rezerva proprietății), dacă nu a exercitat dreptul de rezoluțiune a contractului de vînzare-cumpărare;
- c) creanțelor cumpărătorului persoană fizică, rezultate din contracte de investire în construcția locuinței, cu excepția creanțelor de restituire a sumelor în temeiul art. 48¹ alin. (2).

Rangul de prioritate între creantele prevăzute la alin.(1)-(3) este determinat de momentul înregistrării garanției reale, a rezervei proprietății sau contractului de investire, cu excepțiile prevăzute de lege.

(5) În cazul în care debitorul este tert garant gajist/ipotecar, creditorul gajist va putea exercita doar drepturile creditorului garantat prevăzute de art.81, 130-132 și 184 de a continua urmărirea bunurilor grevate cu garanții. Orice referire în articolele 81, 130-132 și 184 la creditorii garantați include și creditorii gajiști la care face referire prezentul alineat.

Drepturile creditorilor nevalidați

(ART. 181) - **poate depune cerere introductivă** dacă are un interes legitim în intentarea procesului de insolabilitate și își poate argumenta creanțele și temeiurile de intentare a procesului de insolabilitate.

ART. 28 (6) În cel mult 30 de zile calendaristice de la notificarea efectuată conform art. 26, **creditorii prezintă o referință la cererea introductivă, prin care se opun intentării procesului de insolabilitate ori se alătură** cererii creditorului inițial prin înaintarea creanțelor asupra patrimoniului debitorului. Rea-credința persoanei care a înaintat cererea introductivă trebuie dovedită de creditorul care se opune intentării procesului de insolabilitate.

ART. 37 (2) Hotărîrea de respingere a cererii introductive **poate fi atacată cu recurs** de către participanții la proces.

(ART. 634) La etapa intentării procedurii, instanța de insolabilitate **desemnează candidatura administratorului** provizoriu, administratorului insolabilității sau a lichidatorului, propusă de ... creditorul care a inițiat procedura

Drepturile creditorilor nevalidați 2

ART. 108 (1) Administratorul insolvenței/lichidatorul trebuie să întocmească **un inventar al tuturor bunurilor corporale și incorporale** care aparțin masei debitoare. Inventarul este întocmit de o comisie de inventariere constituită de administratorul insolvenței/lichidator din **reprezentanți ai creditorilor**

ART. 140(1) Dacă are o creanță față de debitor născută anterior datei deschiderii procedurii, **creditorul înaintează în scris creanța**, indiferent de tipul ei, printr-o cerere de admitere a creanțelor adresată instanței de judecată care examinează cauza de insolvență a debitorului.

Articolul 144. 1) Debitorul și **creditorii pot să formuleze contestații cu privire la creanțele și la drepturile de preferință neadmise sau trecute integral** sau parțial de administratorul insolvenței/lichidator în tabelul definitiv.

ART. 145(2) **La cererea întemeiată a creditorului, în cazuri excepționale**, dacă instanța de judecată care examinează procesul de insolvență constată că termenul de înaintare a creanțelor nu este respectat din cauza unor circumstanțe legate de persoana creditorului sau de obiectul creanței ori dacă nu s-a respectat procedura de notificare a întinderii procesului, **instanța de insolvență repune, prin încheiere, în termen cererea de admitere a creanțelor.**

Drepturile creditorilor nevalidați 3

ART. 152 Creditorul a căruia creanță a fost contestată și/sau admisă cu titlu provizoriu în tabelul de creanțe sau a căruia creanță a fost contestată, iar contestația a fost admisă **trebuie să aducă administratorului/lichidatorului, în termen de 15 zile din data primirii notificării** despre înregistrarea planului de distribuție în instanță, **dovada faptului că această creanță este trecută în tabelul de creanțe cu titlu provizoriu și că refuzul validării a fost contestat sau însăși creanța a fost contestată și/sau dovada faptului că procedura de confirmare a creanței este intentată sau că procesul pendinte a fost preluat, PENTRU REZERVAREA DISTRIBUTIE**

Drepturile creditorilor validați

Art 55 (4) —> Adunarea creditorilor poate fi convocată:

- ...
- la cererea creditorilor ale căror creanțe reprezintă cel puțin 10% din suma totală a creanțelor validate cu drept de vot
- ...

Articolul 59. —> Anularea hotărîrii adunării creditorilor

59 (1) Hotărîrea adunării creditorilor poate fi anulată de instanța de insolvabilitate ... la cererea creditorilor...

60 (4) Un creditor are dreptul să **înainteze un singur candidat la funcția de membru al comitetului creditorilor.**

68 (10) Reprezentantul debitorului, orice creditor **pot face contestație împotriva măsurilor luate de administrator/lichidator**

Art. 144 (8) —> După expirarea termenului de depunere a contestațiilor prevăzut la alin. (2) și pînă la încetarea procesului, **orice parte interesată poate face contestație împotriva trecerii unei creanțe sau a unui drept de preferință în tabelul creanțelor** în cazul descoperirii unui fals sau unei erori esențiale care au determinat admiterea creanței sau a dreptului de preferință, precum și în cazul descoperirii unor titluri hotărîtoare necunoscute pînă atunci.

Drepturile creditorilor validați 2

Art. 145

- De a participa și de a vota la adunarea creditorilor;
- De a înainta și de a retrage candidatura administratorului insolvenței/ lichidatorului;
- De a participa la distribuirile de sume în cadrul procedurii de restructurare și/sau al procedurii falimentului;
- De a își realiza creanțele împotriva debitorului, a membrilor ori asociaților acestuia
- De a înainta propuneri de restructurare a debitorului

Art. 224(6) ...de a contesta cu recurs hotărîrea de confirmare a planului și de încetare a procedurii accelerate de restructurare a debitorului

Art. 119 (5) Dacă se declară că licitația repetată nu a avut loc, unul dintre creditori este în drept ca, în termen de 20 de zile de la notificare, **să preia bunurile în natură** în contul creanței sale la prețul inițial stabilit la ultima licitație.

Art. 156 (1) În cazul distribuției intermediare, **contestațiile creditorilor contra planului de distribuție** se depun în instanța de insolvență în termen de 7 zile din data notificării. O copie de pe contestație se remite de urgență administratorului.

Drepturile creditorilor validați 3

Art. 158 Creditorii pot formula obiecții asupra raportului final cu cel puțin 3 zile înainte de data convocării.

(Art. 1622) Hotărîrea privind încheierea tranzacției între participanții la procesul de insolabilitate **se adoptă de adunarea creditorilor cu majoritatea simplă de voturi ale creditorilor chirografari** validați în conformitate cu tabelul creanțelor și cu votul unanim al creditorilor garantați. Reprezentanții creditorilor care au votat la adunarea creditorilor privind încheierea tranzacției trebuie să dispună de împuterniciri speciale în acest sens.

Art. 217 (1) Dacă, pe parcursul realizării planului procedurii de restructurare, debitorul nu respectă prevederile lui sau planul nu este realizat în termen, comitetul creditorilor sau **fiecare creditor poate înainta o nouă cerere introductivă**, care va avea ca efect intrarea în faliment și lichidarea patrimoniului debitorului fără a mai fi necesară dovada insolabilității lui.

Art. 207 de a contesta hotărîrea instanței de insolabilitate **privind confirmarea planului procedurii de restructurare sau respingerea confirmării planului** poate fi atacată cu recurs de către creditorii, administratorul insolabilității și debitor.

Drepturile creditorilor masei

Art. 43(1)

Din masa debitoare se acoperă în primul rând cheltuielile procesului de insolvență și obligațiile masei debitoare.

Art. 153(3)

Fondurile obținute din vânzarea bunurilor din masa debitoare grevată, în favoarea creditorilor, cu ipoteци, gajuri sau cu alte garanții reale mobiliare ori cu drepturi de retenție de orice fel vor fi distribuite în felul următor:

a) cheltuielile de validare și de valorificare rezultate din menținerea, conservarea, luarea în posesie, evaluarea și vânzarea bunurilor, precum și plata remunerațiilor administratorului/lichidatorului și a persoanelor desemnate sau angajate în condițiile art. 68 alin. (4);

Definiție și actori

Definiție

O procedură concursală care se aplică debitorului în vederea lichidării patrimoniului, în care se trece după perioada de insolvabilitate. Aici are loc valorificarea masei debitoare și distribuirea produsului obținut din aceasta către creditori.

Actori

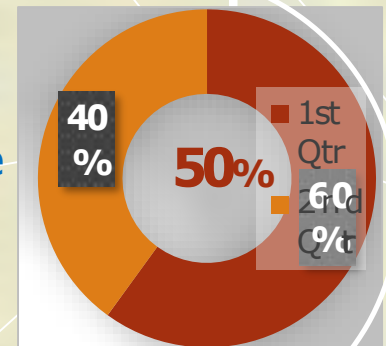
1. Creditori

- pot fi creditori ai căror creanțe au fost stinse în cadrul procedurii
- Creditori-ipotecari care nu dețin creanțe directe față de debitor

2. Lichidatorul

3. Debitorul

4. Instanța de insolvabilitate

Roluri

1. Creditori

- Decid modul, metoda și prețul de start pentru valorificarea bunurilor,
- Primească produsul obținut din valorificarea masei debitoare,
- Pot să solicite autorizarea de către instanță a executării silite a creanțelor sale

2. Lichidator

- Valorifică masa debitoare,
- Distribue produsul obținut după valorificare între creditorii validați.

3. Debitor

- Obligat să acorde ajutor și să conlucreze cu lichidatorul,
- Are doar dreptul de a participa la adunările și ședințele comitetelor creditorilor
- Acordă toate informațiile și explicațiile necesare lichidatorului în derularea procedurii.
- Acesta poate contesta hotărârile adunării creditorilor.

4. Instanța:

- Ise acordă din ce în ce mai puține atribuții instanței de insolabilitate.
- Va interveni doar în cazul în care îi este solicitată această implicare cu scopul de a soluționa anumite litigii între participanți.

Temeiurile de intrare în procedura falimentului

- ▮ debitorul nu și-a declarat intenția de a se restructura sau este decăzut din dreptul de a propune un plan al procedurii de restructurare, iar creditorii nu cer restructurarea lui;
- ▮ niciunul dintre participanții la procedură nu a propus un plan al procedurii de restructurare, în condițiile și termenele stabilite de prezenta lege, sau niciunul dintre planurile propuse nu a fost acceptat și confirmat;
- ▮ debitorul și-a declarat intenția de a se restructura, dar nu a propus în termen un plan de restructurare ori planul lui nu a fost acceptat și confirmat;
- ▮ obligațiile de plată și celelalte sarcini asumate nu sînt îndeplinite în condițiile stipulate în planul confirmat sau activitatea debitorului desfășurată pe parcursul restructurării aduce pierderi masei debitoare;
- ▮ adunarea creditorilor a aprobat raportul administratorului insolabilității în care se propune intrarea debitorului în faliment.

Efectele intentării procedurii de faliment

- ▮ Desemnarea lichidatorului
- ▮ Orice transfer, îndeplinire a unei obligații, exercitare a unui drept, act sau fapt, cu excepția celor autorizate de lichidator sau de instanța de insolvabilitate, efectuate de debitor sau de administratorul insolvabilității ulterior deschiderii procedurii falimentului sînt nule.
- ▮ Nicio dobîndă, majorare sau penalitate de orice fel ori cheltuială nu se adaugă creanțelor născute ulterior datei deschiderii procedurii generale și nici procedurii simplificate a falimentului.

Definiție și actori

01

Definiție

O procedură de faliment, în care se trece imediat după perioada de observație în situația în care debitorul insolvabil este un întreprinzător individual sau gospodărie țărăneasă (de fermier), persoană juridică care nu deține nici un bun în patrimoniul lor ori ale căror bunuri sunt insuficiente pentru a acoperi cheltuielile procesului; debitor care nu este îndreptățit să beneficieze de procedura de restructurare.

02

Actori

Aceiași ca și în procedura de faliment

Roluri și particularități

Această procedură îmbină, de fapt, două proceduri, cea de insolabilitate și cea de faliment.

Definiție și actori

01

Definiție

Este o procedură intermediară care are loc în perioada de după terminarea procedurii de insolabilitate prin adoptarea încheierii de intrare în restructurare și până la confirmarea planului procedurii de restructurare de către instanța de insolabilitate prin adoptarea hotărârii de aplicare a procedurii planului față de debitor.

02

Actori

- Administratorul procesului de insolabilitate
- Debitorul
- Comitetul creditorilor
- Adunarea creditorilor
- Instanța

Roluri

1. Administratorul

- Elaborează și propune un plan al procedurii de restructurare
 - Continuă administrarea debitorului
- Examinează planul de restructurare al debitorului

2. Debitorul

- Poate propune planul de restructurare
- E obligat să ajute administratorul în elaborarea și implementarea planului

3. Comitetul

- Examinează proiectele planurilor de restructurare și le aprobă
 - Negociază și aprobă remunerația administratorului
- Examinează întrebările ce țin de administrarea și păstrarea masei debitoare

4. Adunarea creditorilor

- Decide votarea și acceptarea sau respingerea planului procedurii de restructurare

5. Instanța

- Soluționează doar întrebările ridicate de către creditorii
- Confirmă planul procedurii de restructurare

Persoanele responsabile de elaborarea planului

Responsabilă de elaborarea planului de restructurare în cazul propunerii de către debitor la depunerea cererii introduse este conducerea debitorului, împreună cu asociații și fondatorii.

Apoi, la adunarea de raportare, în cazul în care inițiativa a parvenit din partea administratorului, responsabilitatea de a elabora planul și a-l prezenta spre aprobare îi revine administratorului procesului de insolvență.

Aceeași situație este și în cazul în care adunarea creditorilor a decis de a se trece în procedura de restructurare și obligă administratorul procesului de insolvență să elaboreze și să prezinte un plan. Legea nu interzice ca toți participanții la procedura de insolvență să se implice în elaborarea planului.

Mai mult ca atât, la art.188 alin.(2) este indicat că, la elaborarea planului procedurii de restructurare, pot contribui în cumul administratorul insolvenței, creditorii, comitetul creditorilor (dacă este format), reprezentanții angajaților și debitorul.

Definiție și actori

Definiție

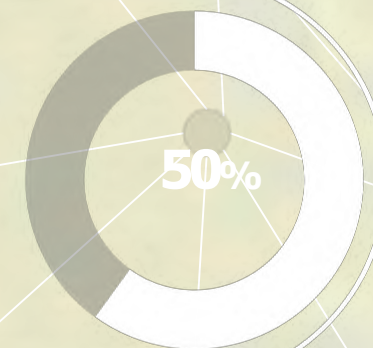
Procedura cuprinsă între perioada de după emiterea hotărârii de confirmare a planului procedurii de restructurare și realizarea planului procedurii de restructurare sau intrarea în faliment, ca rezultat al nerealizării planului aplicat față de debitor.

Actori

1. Debitorul
2. Creditorii
3. Administratorul insolvenței
4. Comitetul creditorilor
5. Adunarea creditorilor
6. Instanța de insolvență

Roluri

Instanța nu are atribuții

Debitorul

- Reintră în drepturile sale de administrare, reprezentare și activitate a debitorului.
- Are obligația de a prezenta trimestrial comitetului creditorilor și instanței rapoarte asupra situației financiare.
- Toate acțiunile întreprinse vor fi coordonate cu administratorul.

Creditorii

- Există doar creditorii menționați în planul procedurii de restructurare.
- Drepturile creditorilor și ale celorlalte părți interesate sunt modificate conform prevederilor planului.

Administratorul Comitetul

- Supraveghează realizarea planului de către debitor.
- Conduce debitorul în perioada de realizare a planului procedurii de restructurare.

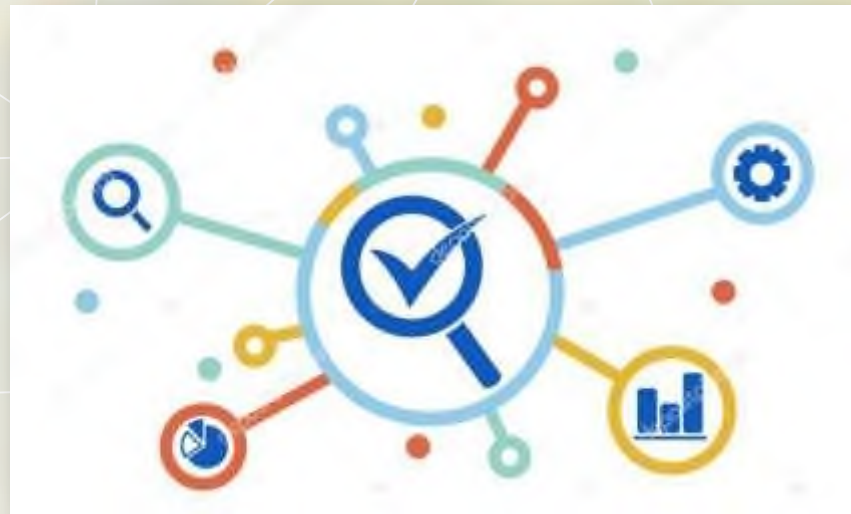
- Atribuții în dependență directă cu atribuțiile administratorului insolventității.
- Ori examinează doar rapoartele trimestriale ale debitorului aprobându-le.
- Ori soluționează cele mai importante probleme ce țin de administrarea debitorului în procedura planului.

Roluri

Concluzie

Dacă planul procedurii de restructurare se execută corect, implicarea creditorilor este minimă și se reduce la activitatea de control trimestrial.

Membrii organelor de conducere trebuie apreciați din punctul de vedere al formelor de conducere prevăzute pentru fiecare categorie de debitori, conform legilor speciale care reglementează organizarea și funcționarea acestora:

- ▮ Debitorul **persoană fizică** ce desfășoară **activitate individuală de întreprinzător**,
- ▮ **Fondatorul întreprinderii individuale** sau al **gospodăriei țărănești** (de fermier),
- ▮ Administratorii societăților comerciale,
- ▮ Membrii organelor executive,
- ▮ Membrii consiliilor de supraveghere (de observatori),
- ▮ Lichidatorii și membrii comisiilor de lichidare,
- ▮ Contabilii
- ▮ **Organele de supraveghere** (și/sau)
- ▮ **Orice altă persoană**, care i-au cauzat insolabilitatea.

SE APLICĂ PERSOANELOR:

*care dețineau funcțiile respective la data intentării procesului de insolabilitate.

*care au deținut aceste funcții pe parcursul ultimelor 24 de luni anterioare intentării procesului.

EXCEPȚIE:

Membrii organelor de conducere ale debitorului se pot apăra de la tragerea la răspundere subsidiară și solidară dacă, pe durata exercitării mandatului lor s-au opus actelor sau faptelor care au cauzat insolvabilitatea, sau au lipsit de la luarea deciziilor care au cauzat insolvabilitatea, sau s-au opus luării acestor decizii, fapt consemnat în procesul – verbal al ședinței organului colegial. – art. 76 alin. (3) din Legea privind societățile cu răspundere limitată și art. 74 alin. (4) din Legea privind societățile pe acțiuni.

FAPTELE PENTRU CARE SE POATE ANTRENA RĂSPUNDEREA:

- a) folosirea bunurilor sau creditelor debitorului în interes personal;
- b) desfășurarea unei activități comerciale în interes personal sub acoperirea debitorului;
- c) majorarea fictivă a pasivelor debitorului și/sau deturnarea (ascunderea) unei părți din activul debitorului;
- d) procurarea de fonduri pentru debitor la prețuri exagerate;
- e) ținerea unei contabilități fictive sau contrare prevederilor legii, precum și contribuirea la dispariția documentelor contabile, a documentelor de constituire și a ștampilei;
- f) dispunerea continuării unei activități a debitorului care îl duce în mod vădit la incapacitate de plată;
- g) dispunerea, în luna precedentă încetării plăților, de a se plăti cu preferință unui creditor în dauna celorlalți creditori;
- h) nedepunerea cererii de intentare a procesului de insolabilitate conform prevederilor art. 14 LI;
- i) comiterea altor acțiuni care au adus daune proprietății debitorului.

Ar putea fi calificate ca și **fapte prejudiciabile ale administratorului**, acțiunile prin care, potrivit art. 74 alin. (2) din [Legea nr. 1134 privind societățile pe acțiuni](#), și anume:

- ▣ au condus premeditat societatea la faliment;
- ▣ au denaturat sau au ascuns premeditat informația despre activitatea economico-financiară a societății, altă informație pe care creditorii, acționarii și autoritățile publice trebuie să o primească în conformitate cu prezenta lege și cu alte acte legislative;
- ▣ au difuzat informație neveridică sau inducătoare în eroare, au folosit alte metode care au condus la schimbarea cursului valorilor mobiliare ale societății în detrimentul acesteia;
- ▣ nu au convocat adunarea generală a acționarilor, încălcând legea sau statutul societății;
- ▣ au plătit sau nu au plătit dividende sau dobânzi, alte venituri aferente obligațiunilor, încălcând prevederile prezentei legi, ale statutului societății sau ale deciziei de emitere a acțiunilor sau obligațiunilor;
- ▣ au achiziționat din mijloacele societății valorile mobiliare ale altor emitenți la prețuri evident mai mari decât valoarea lor de piață sau au înstrăinat valorile mobiliare ale societății la prețuri evident mai mici decât valoarea lor de piață în detrimentul societății;
- ▣ au folosit bunurile societății în interes personal fie în interesul terților în care aceștia sunt interesați material în mod direct sau indirect;
- ▣ au încălcat ordinea modificării capitalului social al societății;
- ▣ au încălcat ordinea încheierii tranzacțiilor de proporții și/sau tranzacțiilor cu conflict de interese;
- ▣ au admis încălcări, cu premeditare sau grave, ale altor prevederi ale prezentei legi sau altor acte legislative.

1) Răspunderea materială față de societate (art. 74 din Legea privind societățile pe acțiuni și art. 76 din Legea privind societățile cu răspundere limitată), dreptul de a înainta acțiunea privind repararea prejudiciului cauzat de către administrator aparține societății și asociaților.

Dacă în cadrul procesului de insolvabilitate, administratorul statutar a fost identificat ca și persoană căreia i-ar fi imputabilă apariția stării de insolvabilitate a debitorului, la cererea administratorului insolvabilității/lichidatorului **a comitetului creditorilor sau a oricărui creditor care are interes legitim**, instanța de insolvabilitate poate dispune ca o parte din datoriile debitorului insolvabil să fie suportate de către administrator”.

▮ 2) Răspunderea personală și solidară (față de terți) art. 223 (4) din Codul civil stipulează:

▮ ” Din momentul dizolvării, administratorul nu mai poate întreprinde noi operațiuni, în caz contrar fiind responsabil, personal și solidar, pentru operațiunile pe care le-a întreprins. Această prevedere se aplică din ziua expirării termenului stabilit pentru durata societății ori de la data la care asupra dizolvării a hotărât adunarea generală a membrilor sau instanța de judecată”.

CONDIȚIILE ANTRENĂRII RĂSPUNDERII:

- ▮ Constatarea faptelor
- ▮ Constatarea prejudiciului
- ▮ Săvârșirea faptelor prevăzute de lege
- ▮ Raportul de cauzalitate dintre faptă și starea de insolvabilitate
- ▮ Vinovăția persoanei a cărei răspundere se antrenează (intenția)

PROCEDURA DE ANTRENARE A RĂSPUNDERII:

□ Administratorul/ Lichidatorul, Comitetul creditorilor sau oricare creditor ca titular al acțiunii poate cere instanței de insolvabilitate privind dispunerea ca o parte din datoriile debitorului insolvabil să fie suportate de membrii organelor lui de conducere și/sau de supraveghere, precum și de orice altă persoană care i-au cauzat insolvabilitatea

Odată cu cererea formulată privind atragerea la răspundere subsidiară, administratorul insolabilității/lichidatorul sau comitetul creditorilor poate cere instanței de insolabilitate să instituie măsuri asigurătorii asupra bunurilor din patrimoniul persoanelor urmărite.

Cererea de măsuri asigurătorii poate fi formulată și ulterior introducerii acțiunii menționate.

Atragerea la răspundere subsidiară nu exclude aplicarea față de debitor a unor **sanțiuni contravenționale sau pedepse penale pentru fapte ce constituie contravenții sau infracțiuni.**

La cererea comitetului creditorilor, administratorul/ lichidatorul transmite organelor procuraturii toate documentele spre a fi examinate la obiectul existenței de motive (fapte) ce ar putea angaja urmărirea penală a debitorului sau a membrilor organelor lui de conducere.

Participanții sunt:

Generalități

- Se protejează interesele creditorilor.
- Există un control riguros din partea acestora asupra valorificării masei debitoare.
- Se maximizează procentul plăților creditorilor
- Se reduc pierderile masei debitoare

Administratorul

- Provizoriu
- Insolvabilității
- Lichidatorul

Creditorii

- De diferite ranguri
- Diferă în funcție de procedură

Organele creditorilor

- Adunarea creditorilor
- Comitetul creditorilor

Debitorul

- Reprezentantul debitorului

Alte organe

- De ex. instanța de insolvabilitate etc.

Recomandări

➤ **Instanța**

Instanța de insolvență va trebui să-și revadă comportamentul față de procedură, implicându-se doar în limita cerută, fără a interveni în managementul debitorului.

➤ **Adunarea creditorilor**

Se recomandă tuturor participanților, inclusiv instanțelor de judecată, să respecte "dorința" colectivă a creditorilor adoptată în limitele legii și cu respectarea procedurii.

➤ **Creditorii**

Este importantă "neaglomerarea" procedurii cu creditori fără drepturi la o anumită etapă, dar și informarea tuturor celor ce dețin drepturi, atât despre mersul procedurii, cât și despre toate demersurile înaintate în cadrul procedurii și rezultatul examinării lor.

➤ **Administratorul**

Succesul procedurii depinde direct de activitatea administratorului deci mărimea remunerației sale se stabilește de adunarea sau comitetul creditorilor fără a acorda dreptul altor participanți de a se implica în această negociere.

Concluzie

Astfel, obținem o procedură concursuală, rezultatele căreia depind în cea mai mare măsură de creditorii debitorului, ei fiind organul suprem care trebuie să administreze procedura de insolvabilitate prin intermediul organelor acestora, instanța de judecată având doar un rol de supraveghere și asigurând echilibrul între drepturile creditorilor și cele ale debitorului insolvabil.

ARBITRAJ... CE SE ÎNTÂMPLĂ DUPĂ?

”Arbitrajul vizeaza echitatea, iar justiția statală - legea;
arbitrajul a fost inventat pentru ca echitatea să fie
aplicată”.
Aristotel

Selevestru Irina, președinte
Arbitraj International de pe
lângă ALARM

LEGAL

1. PREVEDERI
2. APLICARE
3. PROBLEME
4. EXEMPLE

PREVEDERI LEGALE I

- **1. Art. 30 Legea cu privire la arbitraj**

Partea câștigătoare poate cere **investirea cu titlu executoriu a hotărîri arbitrale**. Încheierea instanței judecătorești cu privire la investirea cu titlu executoriu sau cu privire la refuzul de investire cu titlu executoriu **trebuie pronunțată** în decursul a **30 de zile** de la data depunerii cererii.

LEGAL

PREVEDERI LEGALE II

- **2. Articolul 11 COD DE EXECUTARE** sînt documente executorii și se execută conform normelor stabilite de prezentul cod:
- i) titlurile executorii eliberate în temeiul hotărîrilor arbitrale;
- **3. Art. 482 CPC**
- Problema eliberării titlului de executare silită a hotărîrii arbitrale se examinează de instanța care ar fi fost competentă să examineze cauza civilă în lipsa clauzei de arbitraj la cererea părții în arbitraj care a avut cîștig de cauză

LEGAL

PROBLEMA NR. 1

1. Hotararea arbitrala nu este document executoriu

2. Punerea in aplicare se face prin intermediul instantelor de judecata

3. Se incalca principiile

Confidentialitatii (art 22 LA sedintele in instanta sunt inchise)

Voinței părților (acestea au manifestat voința de a recurge la arbitraj, și nu la judecata statală)

Celerității procedurii – se majorează termenul de punere în executare (30 zile care nu se respectă pentru prima instanță, plus recurs...)

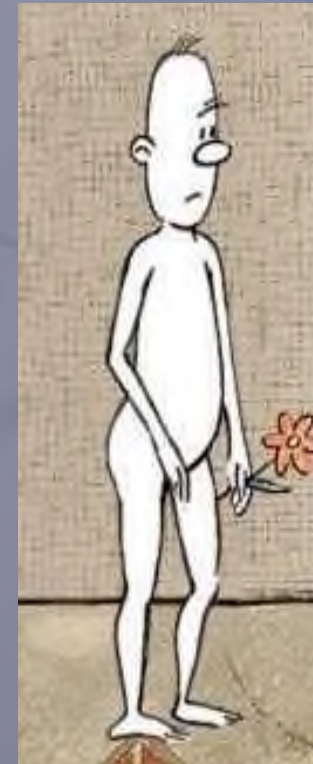
Securității raporturilor juridice - și dacă instanța refuză...

PROCEDURA PREVEDERI LEGALE

Simpla, dar

- Se depune în instanța care ar fi fost competentă să examineze cauza...
- Se anexează hotărîrea în original sau în copie legalizată. Copia de pe hotărîrea arbitrajului permanent se autentifică de președintele acestuia, iar copia de pe hotărîrea arbitrajului constituit pentru soluționarea unui anumit litigiu se autentifică notarial, convenția arbitrală în original sau în copie legalizată în modul stabilit și dovada de plată a taxei de stat;
- Se examinează în ședință publică în cel mult o lună de la data depunerii în instanță

---- prevederi ale art. 483 CPC ----

LEGAL

ALTE PREVEDERI...

- **Art. 487 CPC plus pct. 47:** *Hotărîrea Plenului CSJ nr. 2 din 30.03.2015 -*

În cadrul pregătirii cauzei pentru dezbateri judiciare, la solicitarea ambelor părți în arbitraj, **judecătorul poate cere arbitrajului materialele dosarului** în al căror temei se solicită eliberarea titlului executoriu, **potrivit regulilor** stabilite de prezentul cod **pentru reclamarea probelor**.

- **Art. 119 CPC plus pct. 47:** *Hotărîrea Plenului CSJ nr. 2 din 30.03.2015*

Probele se adună și se prezintă de către părți și de alți participanți la proces. Dacă în procesul de adunare a probelor apar dificultăți, **instanța este obligată să contribuie, la solicitarea părților** și altor participanți la proces, **la adunarea și prezentarea probelor** necesare...În cererea de reclamare a probei trebuie să fie specificate **proba și circumstanțele care ar putea fi confirmate sau infirmate** prin acea probă, **cauzele ce împiedică dobîndirea probei...**

Pct. 47... Dacă ambele părți solicită, în cadrul pregătirii pricinii pentru dezbateri, instanța de judecată poate cere arbitrajului **materialele dosarului vizat, fără a fi în drept de a solicita întregul dosar**, în conformitate cu prevederile stabilite în CPC pentru reclamarea probelor.

LEGAL

REZULTAT

(PREVEDERIL LEGALE)

Art. 485 CPC plus pct. 48 HPCSJ

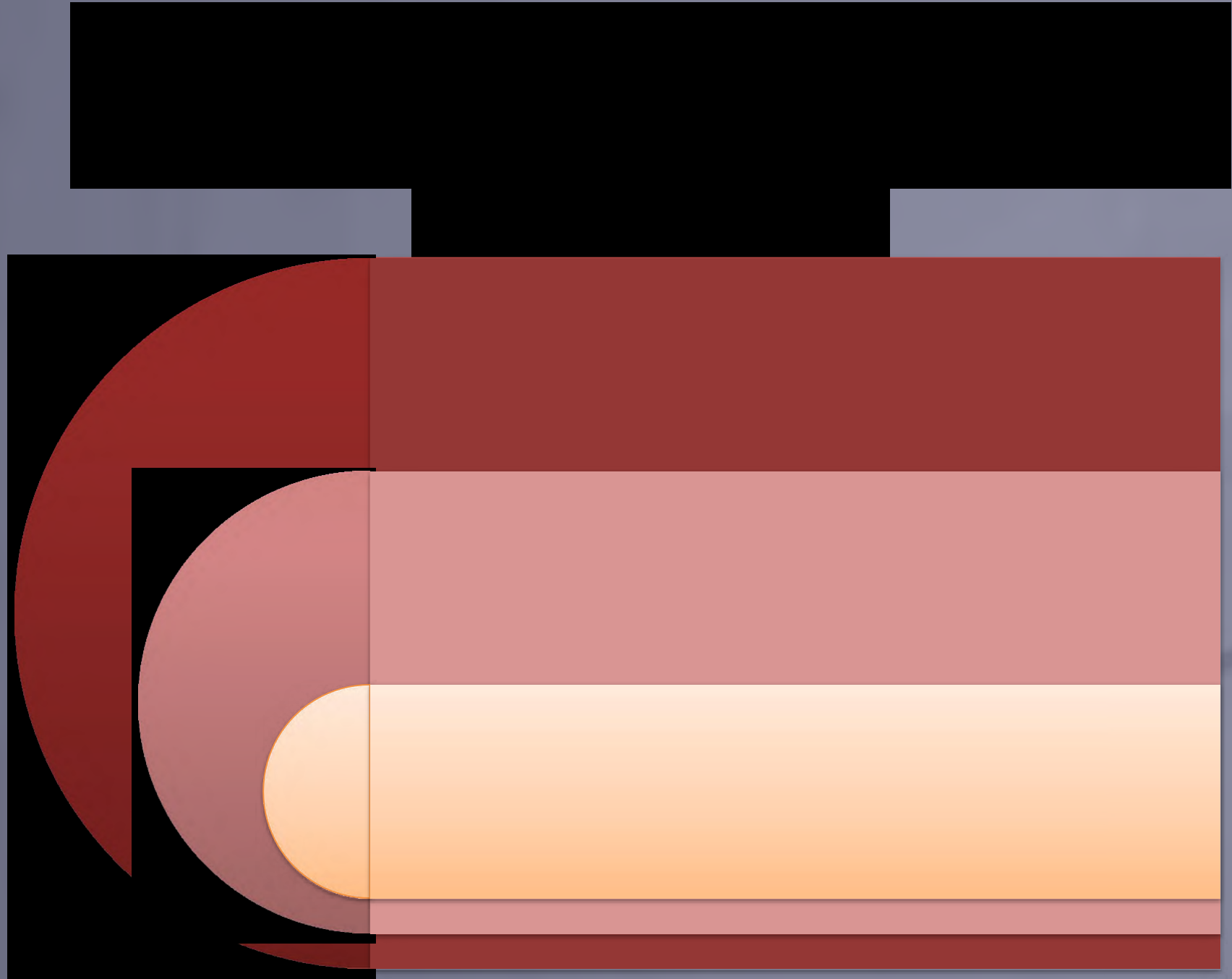
- ❑ Instanța de judecată **va refuza** eliberarea titlului executoriu pentru executarea hotărîrii arbitrale dacă partea interesată va prezenta probe despre faptul că:
 - **convenția arbitrală este nulă** în temeiul legii- *instanta decide din oficiu???*
 - **partea în arbitraj nu a fost înștiințată legal** despre numirea arbitrilor sau despre dezbaterile arbitrale sau nu a putut să dea explicații arbitrajului din alte motive întemeiate - -
cine aduce probe, reclamantul la cerere??? Sau doar pîrîtul o invocă??? Aceste acte sunt în arbitraj...
 - **hotărîrea este emisă într-un litigiu care nu este prevăzut de convenție** ori conține dispoziții în probleme neprevăzute de convenția arbitrală;

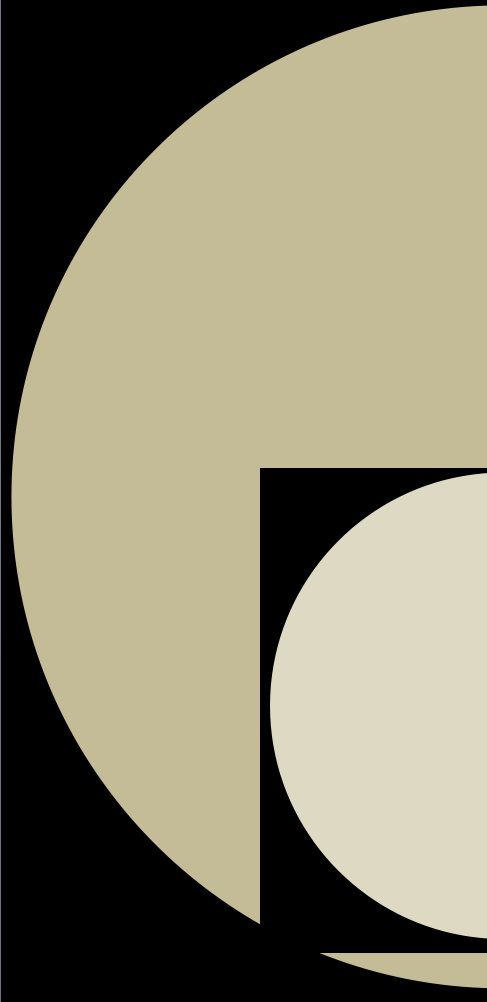

LEGAL

- **componenta arbitrajului** sau procedura dezbatelor arbitrale **nu s-a conformat cu** convenția arbitrală sau **legea**; *cine aduce probe*, reclamantul la cerere??? Sau doar pîrîtul o invocă??? Aceste acte sunt în arbitraj
- **hotărîrea arbitrală nu a devenit obligatorie pentru părțile în arbitraj** – conf. Art. 30 LA HA e obligatorie din momentul pronunțării,
- **litigiul examinat de arbitraj nu poate fi obiect al dezbatelor arbitrale**;
 - **hotărîrea arbitrală încalcă principiile** fundamentale ale legislației RM și bunele moravuri.

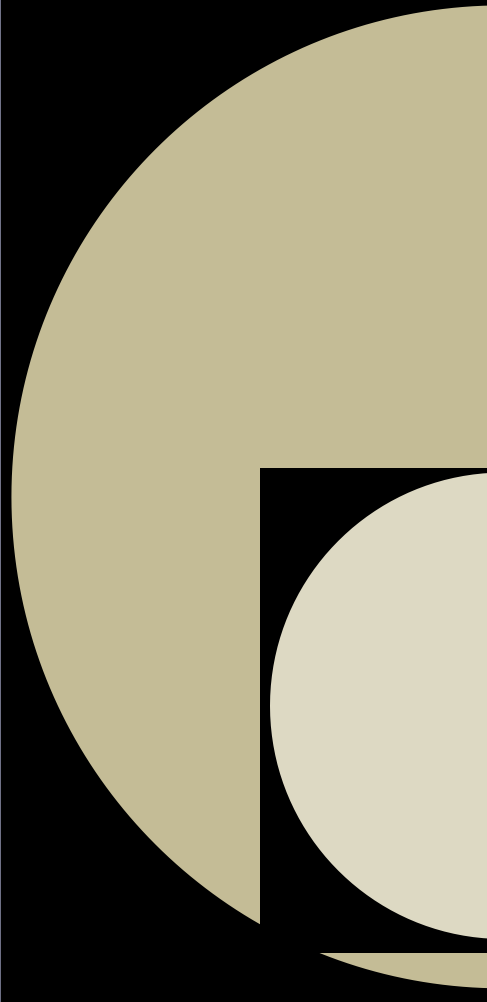

Prin încheierea judecătoriei Bălți
sediul Central din 19.11.2018 s-a
solicitat fără cererea părților a copiei
întregului dosar arbitral...”

Prin încheierea judecătoriei Strășeni
sediul Călărași din 07.02.2019 s-au
solicitat la cererea pîrîtului
materialele dosarului fără a se
specifica care materiale...”

LEGAL

Prin încheierea judecătoriei Chișinău sediul Centru din 11.12.2018 s-a refuzat eliberarea TE pe motiv că
"la cerere reclamantul nu a anexat dovada
receptionării hotărîrii arbitrale de către debitor... Și
dovada expedierii de către Arbitraj a hotărîrii
arbitrale debitorului..."

Prin încheierea judecătoriei Criuleni sediul Dubăsari din 28.03.2019 s-a refuzat eliberarea TE pe motiv că
"dobînda din contractele de împrumut în baza cărora
s-a emis hotărîrea arbitrală este prea mare în raport
cu dobînda BNM, respectiv Hotărîrea arbitrală
încalcă principiile fundamentale ale legislației RM și
bunele moravuri".

LEGAL

1. Articolul 28 alineatul (4) din Legea nr. 105 din 13.03.2003 stipulează că instanțele de judecată fac parte din organele abilitate cu funcții de control privind clauzele abuzive. În cazul în care se constată caracterul abuziv al clauzelor contractuale elaborate pentru a fi utilizate în o multitudine de contracte, **instanța de judecată constată nulitatea acestor clauze, dispune excluderea lor din contract, impunând, totodată, comerciantului obligația de a exclude aceste clauze din contractele cu același obiect, încheiate cu alți consumatori, precum și interdicția de a include astfel de clauze în alte contracte, care urmează a fi încheiate cu consumatorii.**

Opinie consultativă nr. 106 din 28.06.2019 cu privire la temeiul refuzului de a elibera titlul de executare silită a hotărârii arbitrale, prevăzut de alineatul (2) din articolul 485 Cod de procedură civilă

2. Din normele citate supra se deduce că protecția consumatorului face parte din principiile fundamentale ale legislației Republicii Moldova și, prin prisma alineatului (2) al articolului 485 Cod de procedură civilă, judecata, la examinarea cererii de eliberare a titlului de executare silită a hotărârii arbitrale în privința consumatorului debtor, este obligată, din oficiu, să constate dacă hotărârea arbitrală încalcă cerințele generale de protecție și asigurare a drepturilor și intereselor legitime ale consumatorilor, legate de clauzele abuzive. Prin urmare, stabilirea faptului că, prin hotărârea arbitrară ce vizează consumatorul, s-a dispus asupra unor obligații contractuale care rezultă din clauze abuzive, va reprezenta un temei legal al instanței de judecată, prevăzut de alineatul (2) al articolului 485 Cod de procedură civilă, pentru a refuza eliberarea titlului de executare silită a hotărârii arbitrale, **or, hotărârea arbitrală încalcă principiile fundamentale ale legislației Republicii Moldova.**

o formă privată de soluționare a
diferendelor dintre părți, prin
numirea unor persoane fizice în
calitate de arbitri.

***Nu mai
este***

Un mod de examinare a
litigiului în situație de
confidențialitate.

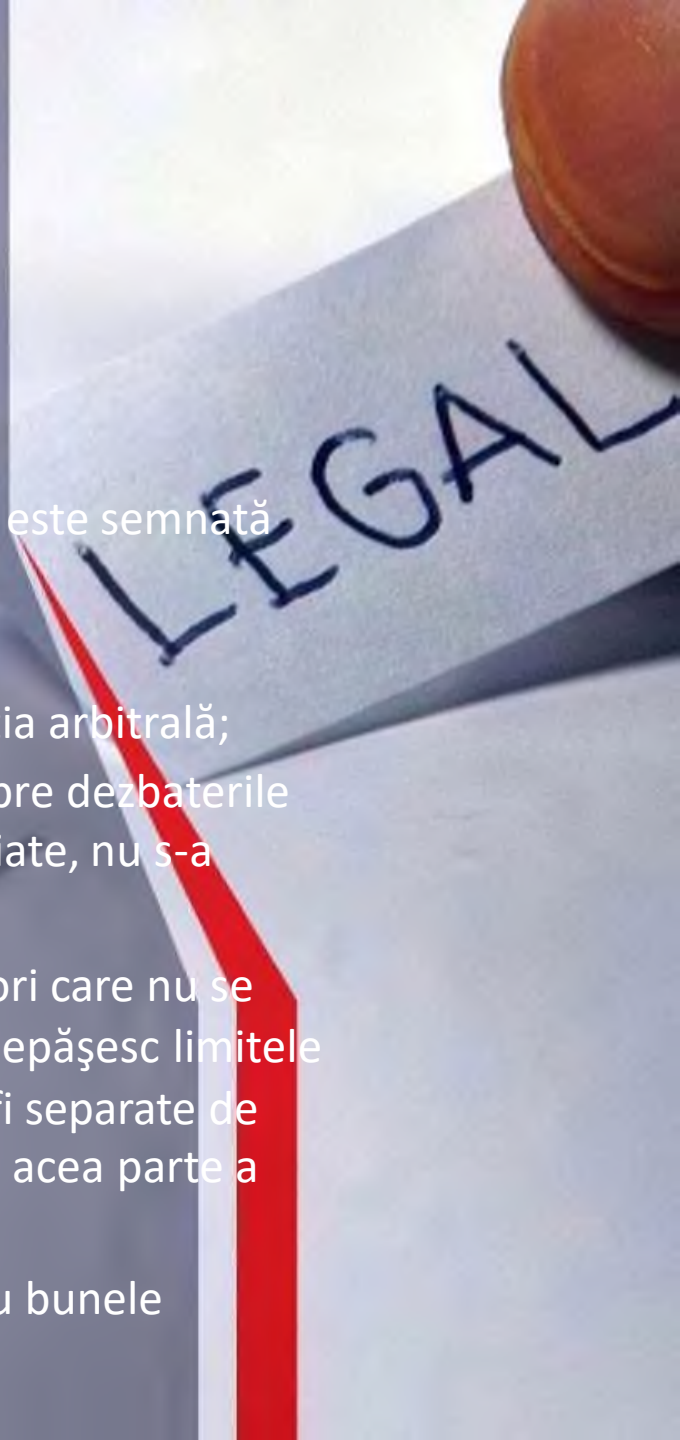
un mijloc util de soluționare
rapidă și echitabilă a litigiilor
care pot să rezulte din
tranzacțiile comerciale în
domeniul schimburilor de bunuri
și de servicii și din contractele de
cooperare industrială.

LEGAL

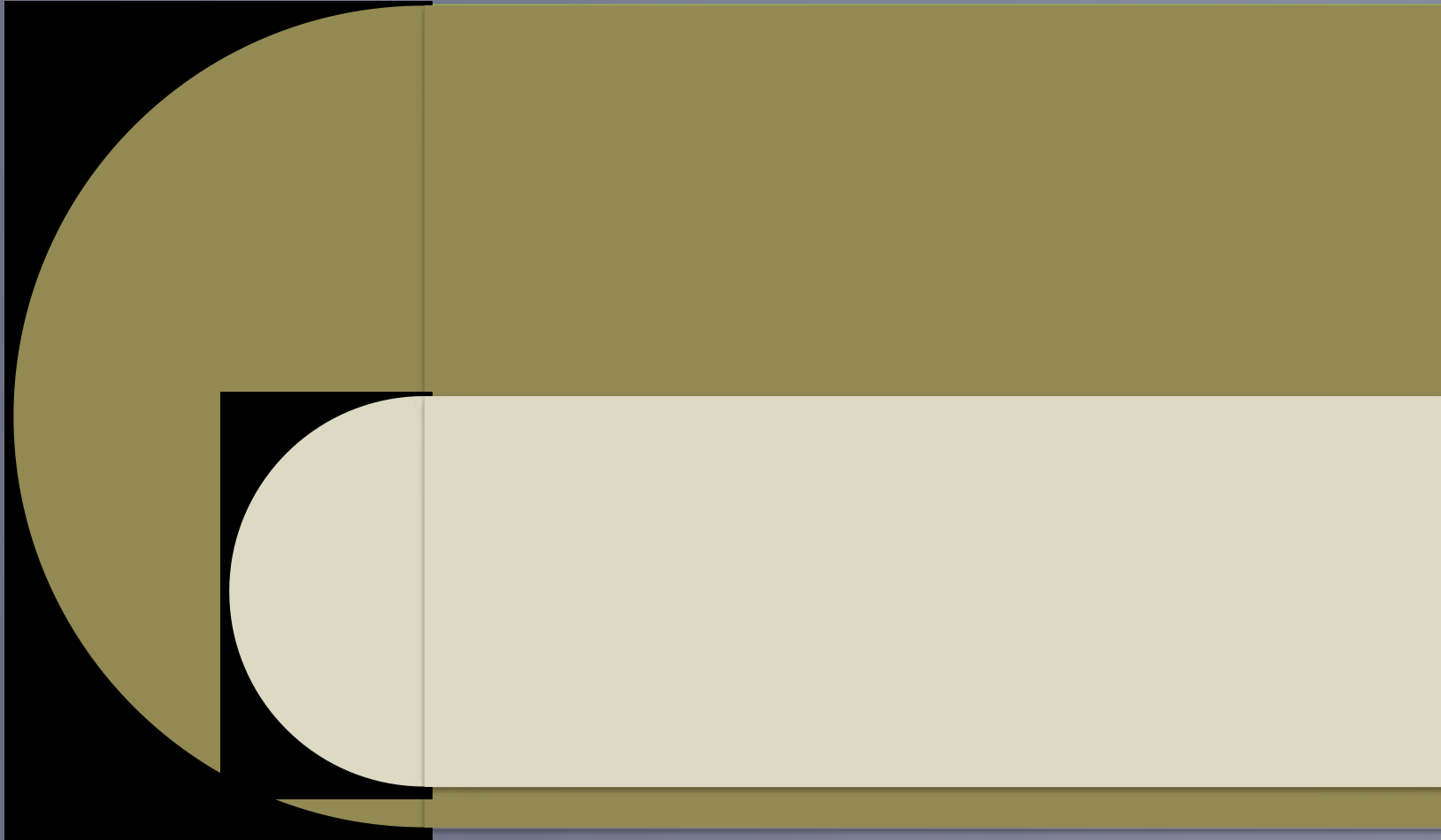
DESFIINTAREA (PREVEDERI LEGALE)

- litigiul examinat de arbitraj nu poate fi, potrivit legii, obiectul dezbaterii arbitrale;
- convenția arbitrală este nulă în temeiul legii
- hotărîrea arbitrală nu cuprinde dispozitivul și temeiurile, locul și data pronunțării ori nu este semnată de arbitri;
- dispozitivul hotărîrii arbitrale cuprinde dispoziții care nu pot fi executate;
- arbitrajul nu a fost constituit sau procedura arbitrală nu este în conformitate cu convenția arbitrală;
- partea interesată nu a fost înștiințată legal despre alegerea (numirea) arbitrilor sau despre dezbaterile arbitrale, inclusiv despre locul, data și ora ședinței arbitrale sau, din alte motive întemeiate, nu s-a putut prezenta în fața arbitrajului pentru a da explicații
- arbitrajul s-a pronunțat asupra unui litigiu care nu este prevăzut de convenția arbitrală ori care nu se înscrie în condițiile convenției, ori hotărîrea arbitrală conține dispoziții în probleme ce depășesc limitele convenției arbitrale. Dacă dispozițiile în problemele cuprinse în convenția arbitrală pot fi separate de dispozițiile care nu decurg din convenție, instanța judecătorească poate desființa numai acea parte a hotărîrii arbitrale în care se conțin dispoziții ce nu se înscriu în convenția arbitrală;
- hotărîrea arbitrală încalcă principiile fundamentale ale legislației Republicii Moldova sau bunele moravuri.

LEGAL

EXAMPLE

EXAMPLE II

Prin Încheierea Judecătoriei Chișinău sediul Buiucani din 02.08.2018 s-a desființat hotărîrea arbitrală pe motiv că "... **Hotărîrea nu a dat apreciere probelor pîrîtului**, respectiv s-a încălcat principiul contradictorialității..."

Prin decizia Curții de Apel Chișinău din 10.01.2019 s-a desființat hotărîrea arbitrală pe motiv că " **partea, nu s-a putut prezenta în fața arbitrajului pentru a da explicații din alte motive întemeiate...**"

EXAMPLE III

Prin Încheierea Judecătorei Chișinău sediul Buiucani din 06.07.2018 menținută prin Decizia CA din 27.09.2018 s-a desființat hotărîrea arbitrală pe motiv că ” **arbitrajul s-a pronunțat asupra unui litigiu care nu este prevăzut de convenția arbitrală...**Convenția arbitrală s-a inserat doar în contractul de v-c și nu în contractul de fidejusiune, era imposibilă solicitarea încasării datoriei în mod solidar...”

EXTRA EXEMPLU

Prin decizia Curții de Apel Chișinău din 24.10.2017, s-a admis cererea de recurs, s-a casat în parte hotărîrea judecătorei Chișinău prin care s-a respins cererea privind desființarea hotărîrii arbitrale, și s-a pronunțat o nouă hotărîre privind ”modificarea cuantumului penalității încasate prin hotărîrea arbitrală reducîndu-se pînă la suma de ...”.
Motivare – instanța are dreptul de a micșora penalitatea calculată, iar AI nu a ținut cont de acest drept...

LEGAL

UN ALT EXEMPLU FRECVENT

(Pentru desființarea hotărîrilor arbitrale și pentru respingerea eliberării TE)

- în litigiile cu consumatorii pe motiv că ” hotărîrea arbitrală încalcă principiile fundamentale ale legislației Republicii Moldova sau bunele moravuri... – temei juridic art. 28 alin 4 LC ”În cazul în care constată **caracterul abuziv al clauzelor contractuale...**”

ART. 28 (4) NR., ART 7 LEGEA 256 DIN 09.11.2011

În cazul în care constată caracterul abuziv al clauzelor contractuale elaborate pentru a fi utilizate în o multitudine de contracte, instanța de judecată constată nulitatea acestor clauze, dispune excluderea lor din contract, impunînd, totodată, comerciantului obligația de a exclude aceste clauze din contractele cu același obiect încheiate cu alți

LEGAL

Consumatorul prejudiciat
asociațiile obștești sînt în drept să intenteze acțiuni în instanța de judecată

drepturilor și intereselor legitime ale consumatorilor prejudiciați, în vederea solicitării constatării nulității clauzelor contractuale presupuse a fi abuzive, în condițiile legii.

sau
re

CU TITLU DE RECOMANDARE...

1. In calitate de juristi

- să recomandăm inserarea foarte clară a clauzei arbitrale
- să recomandăm inserarea modalității foarte clare și simple de constituire a tribunalului arbitral
- să consultăm corect asupra clauzelor contractuale
- Să recomandăm apărarea dreptului la respectarea principiilor legale și termenilor de către instanțele de judecată la eliberarea TE

LEGAL

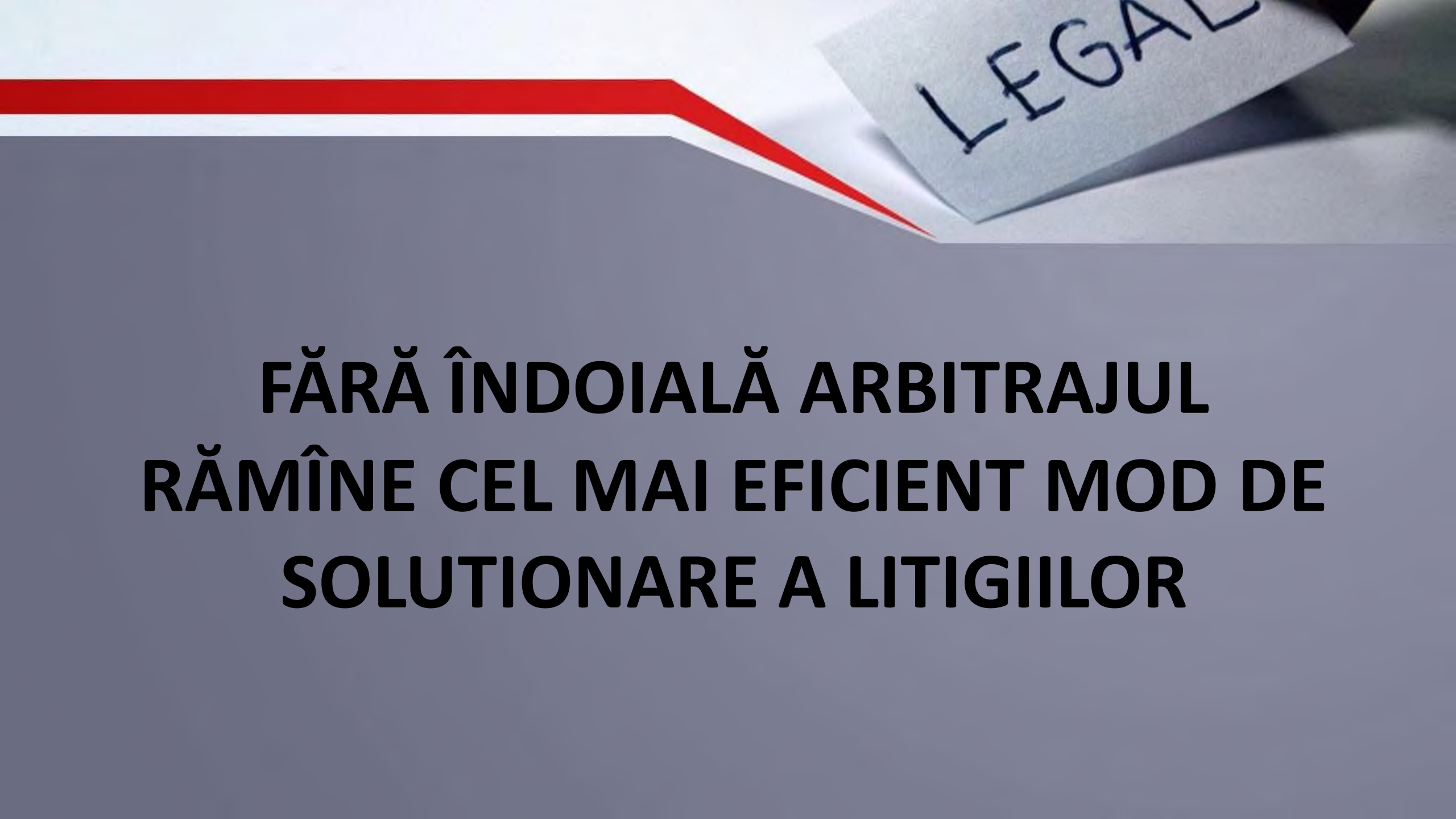
CONTINUARE

2. In calitate de arbitri

- sa verificăm clauzele arbitrale si dacă tot litigiul sau doar o parte din el este supus examinării în arbitraj
- să avem mare grijă de constituirea corectă a tribunalului arbitral
- Să asigurăm motivarea clară a hotărîrilor arbitrale și aprecierea detaliată a fiecărei probe
- Să verificăm minuțios și să avem grijă de citarea legală sau luarea tuturor măsurilor pentru citarea sau notificarea părților
- clauze abuzive... – va trebui o hotărîre explicativă a arbitrajelor sau note de recomandare
- La eliberarea hotărîrii arbitrale, să anexăm dovada expedierii ei către cealaltă parte, dovada citării legale a părților, iar în hotărîre un capitol separat să-l dedicăm modului de constituire a tribunalului arbitral.

LEGAL

LEGAL

**FĂRĂ ÎNDOIALĂ ARBITRAJUL
RĂMÎNE CEL MAI EFICIENT MOD DE
SOLUTIONARE A LITIGIILOR**

LEGAL

Respectiv, arbitrajul nu reprezintă un concurent al justiției statale, după cum nici nu urmărește să știrbească domeniul acesteia. Relațiile dintre jurisdicția statală și cea arbitrală nu sunt raporturi de concurență, ci de complinire, de întregire a căilor de soluționare a litigiilor, deci de extindere a facultăților pe care legea le oferă persoanelor fizice sau juridice pentru soluționarea eventualelor litigii cu maximă eficiență, flexibilitate și profesionalism.

În acest sens nu rămîne decât Instanțele Permanente de Arbitraj să adere la Consiliul Științific Internațional al Instanțelor Permanente de Arbitraj pentru a asigura interpretarea și aplicarea unitară a practicii și a justiției arbitrale din partea tribunalelor arbitrale. Altfel spus, consider că Instanțele permanente de Arbitraj e timpul să-și unească eforturile pentru a veni cu avize de recomandare, hotărîri explicative, note consultative, dar cel mai important cu propuneri de modificare sau ajustare a actelor legislative în domeniu.

LEGAL

MULTUMESC
PENTRU
ATENTIE!

